

Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati
Master of Performing Arts in Dance (Kathak)
MPA – II - Semester – III & IV Syllabus (CBCS)
Programme: MPA – Dance (Kathak)
Part – A

Faculty: Interdisciplinary Studies

❖ **POs : (Programmes Objective)**

1. To impart scientific education on the subject of drama and theatre at the University level to the grassroots artists through Natyashastra.
2. Introducing students to Indian Art and Culture. Educating students in terms of writing & presentation of folk arts with emphasis on research. Motivate students to pursue higher education up to NET, Ph.D.
3. Introducing students to world and Indian theatre and Plays teaching various arts form and making them artful.
4. To develop various skills of artists through special skill based courses in terms of employment. On this basis students can achieve the techniques of Acting, Directing, Lighting, Setting, Costumes Designing, Makeup, Background Music, Drama, Film, Television and Production Techniques etc.
5. To create a generation of artists for various media in business oriented fields like Drama, Television and Film by developing playwrights, directors, actors, technicians through the subject of MPA Drama & Theatre.
6. To create excellent performing arts teachers with view to imparting Indian art, culture and Tradition to future generations of schools and colleges students and to make them an ideal teacher to work in the service of education.
7. If the undergraduate and postgraduate students of any branches are interested in dance, drama & art then the purpose of this study is to give one or two credits of 15 to 30 hours training to the student as per CBCS.
8. To enrich the experience of the students through various art festivals in India as well as various performances, seminars, workshop, study tours, industrial visits and student participation in the festivals under the MPA – Drama and theatre Department.

❖ **PSOs :**

The programmes aim to offer drama education along with inculcation of various theatre, drama and film skill. Main objectives of the course/programmes are as stated below;

1. To make the students aware of the drama as body language, voice culture, acting & theatre skill as an art.
2. To create good spectators of India.
3. To make them self-employable.
4. To make them understand basic terminology of drama & theatre.
5. To make them aware of the contribution of the well-known theatre artist & play writers
6. To make them understand various Drama & theatre forms like classical Indian drama, modern theatre, folk theatre, western theatre etc.
7. To make them a good actor, theatre performer, plays writer, director & Technician among the society.

➤ **Employability Potential of the Programme:**

❖ **PROGRAMME INFORMATION:**

The proposed course shall be conducted and supervised by the departments of Performing Arts, Sant Gadge Baba Amravati University, Amravati. The two years (four semesters) MPA programme (MPA – Drama & Theatre) is designed on the basis of UGC guidelines regarding Choice Based Credit System. Along with flexibility, the course offers the strong foundation and in-depth knowledge of the discipline. The students will be able to earn his living after completing the course; also they will be able to choose their career as drama performer, drama actor, drama director, professional lightmen, makeup artist, costume designer, professional anchor, sound operator, sound editor, dubbing artist, advertiser, drama writer, screen play writer, set designer and he can also perform in short film, documentary film, TV serial, movie and many other career options related to this course. The learning outcome based curriculum has its suitability in the present day needs of the students towards higher education and employment.

Our Mission is to inspire to new generation of Drama, Theatre, Film & creative screen professionals, educating in the new world of storytelling across multiple devices. By putting industry at the heart of everything we do. Our goal is to build the greatest institute of its type in India.

Our aim is to support student learning and personal development actively, respecting the right and dignity of others, within an atmosphere that encourages creativity, intellectual rigor and freedom of expression. We want our students to demonstrate an open mindedness that fuels innovation, and a passion that drives them to excellence in everything they do.

The programmes aim to offer drama and theatre education along with inculcation of various Drama, Theatre, TV, and film skill. Main objective of the course pre programmes are stated below;

Performing Arts- Drama & Theatre degrees combine creative talent with practical aspects of self-promotion and arts management. This mix of disciplines is good preparation for entering the world of performance.

➤ **What is Performing Arts?**

- 1) Confidence
- 2) The ability to network and market yourself
- 3) Resilience, self-discipline and stamina
- 4) An analytical mind and the ability to self-reflect

- 5) Flexibility and creativity
- 6) Teamwork
- 7) Organization and time management

➤ **What is performing arts?**

Performing arts is a collective term for arts performed in front of an audience. They primarily focus on dance, drama, music and theatre. This means there's often overlap with the film and media industries.

Design and production roles also fall under this umbrella, with many institutions and performing arts schools providing courses in production lighting, stage and prop design, costume construction and stage management. With the right experience and qualifications, moving into teaching and tutoring is an option.

➤ **Jobs in the performing arts field include:**

- 1) Actor/Actress 2) Theatre director 3) Theatre manager 4) Broadcast presenter
- 5) Choreographer 6) dancer 7) Background musician 8) Light Technician 9) Set Designer
- 10) Makeup men 11) Theatre Technician

Talent can only take you so far when attempting to make your name in this industry. As well as having the physical skills in drama or dance, or other technical performance skills, you'll also need the following attributes.

➤ **Confidence**

By performing Acting, dancing, playing or folk singing can be an incredibly nerve-racking experience. Stepping on to a stage and performing in front of the audience requires a huge amount of confidence and self-esteem, as you're displaying your talent and inviting judgment.

In these situations, it's natural to feel a certain degree of nervousness, but as a professional performer you need to harness and use these nerves to better your performance.

Those who aspire to work in the wider industry, perhaps in a technical or management role, will face tough competition. A confident, can-do attitude will help you stand out in job interviews and may help in securing work experience.

If your self-confidence needs a bit of a boost, there are plenty of acts you can do. Join university clubs or societies or local groups such as choirs, orchestras, dance or amateur dramatics groups. You could also consider entering local or regional competitions or talent contests to build your confidence. Part-time work in a customer-facing role can really help your communication skills and self-esteem.

➤ **The ability to network and market yourself**

Lots of people working in the performing arts are self-employed, and actors, dancers, singers and musicians all need to audition to secure their work, so it's vital that you're able to sell and market your abilities to potential employers.

To get your name recognized and to help secure future work, you'll need to employ your networking skills to make as many industry connections as possible. Join professional associations and attend industry events, sign up for classes, workshops and short courses to meet like-minded people and follow relevant casting directors, dance companies, choreographers, musical directors and repertory and commercial theatres on social media. Many of the best jobs are attained through connections and knowing the right person at the right time can pay dividends.

➤ **Resilience, self-discipline and stamina**

Due to the competitive and highly-skilled nature of the industry, it's likely that those working within performing arts - even those in technical or managerial roles - will experience rejection at some point in their career. Similarly, they'll also receive criticism in some form, at some stage too.

To cope with these challenges, resilience and tenacity are essential. You need to be able to use these experiences to hone and develop your craft and bounce back better than before.

This is where self-discipline and stamina come in useful. Performers are required to work long hours during rehearsals and in the run up to a show and are expected to give 100% to every performance. Much of your time will be spent practicing and improving, and the work can take its toll both mentally and physically - especially on performers who work additional jobs to pay the bills.

➤ **An analytical mind and the ability to self-reflect**

Perhaps not the most obvious skill, but those working in the industry need an analytical mind. If you're involved in drama, you'll need to be able to scrutinize and interpret a role and script, while dancers need to be able to break down and analyze choreography, and musicians need to be able to dissect and interpret a piece of music. You also need to be able to apply these skills to your own work when critically analyzing your performances.

Students can develop these skills by reviewing university or professional productions, concerts and recitals for academic publications, local media or industry magazines.

➤ **Flexibility**

Performers need to adopt and apply their skills and talent to a variety of roles, genres, techniques and styles. For example, actors may be cast as a hero in one role and a villain in the next, while dancers may be required to perform classical ballet for one job and street dance the week after.

Flexibility is essentially about being able to multitask, and working part time during your studies will give you lots of practice as you work to juggle university, work and personal commitments.

Indeed, the majority of those working in performing arts also have portfolio careers, often subsidising their salary by taking a second or third job, typically in teaching, arts administration or other technical roles, so adaptability and flexibility comes in useful when maintaining multiple jobs and switching between roles.

➤ **If you're still at university, read our tips on putting together a creative portfolio and how to get media work experience by making a show reel of your best work. Teamwork**

The performing arts are collaborative efforts between many different people coming together to create a successful show, play, broadcast, concert or recital so the ability to work well with others is vital. See our tips for successful group work at university.

➤ **Organization and time management**

Successful performers are often required to work on more than one project at once and work schedules can become hectic. Strong organization and time management skills are must. Your day-to-day role may involve attending multiple auditions, keeping track of rehearsal timetables, travel arrangements, promotional engagements and performance times. You may also need to juggle a second or third job.

➤ **Job options**

Jobs directly related to your MPA –Drama & Theatre degree include:

1) Play Writer 2) Theatre director 3) Actor 4) Community arts worker 5) Choreographer
6) Dancer 7) Drama therapist 8) Music Editor 9) Music therapist 10) Makeup men 11) Theatre – Technician 12) Light men

➤ **Jobs where your degree would be useful include:**

- Arts administrator
- Broadcast presenter
- Film director
- School education teacher
- Higher education lecturer
- Secondary school teacher
- Special effects technician
- Talent agent
- Theatre stage manager

Remember that many employers accept applications from graduates with any degree subject, so don't restrict your thinking to the jobs listed here.

➤ **Work experience**

Performing artists generally supplement their training, generate opportunities and enhance their creative knowledge through work experience and by participating in voluntary projects. Other options include getting involved with unfunded charitable organizations' projects, or supporting industry professionals in developing their creative process.

Consider organizing acting or dance workshops and creative laboratories to expand your art form and apply for funding for self-created art projects. Many dancers and actors start their own companies with a particular art form that they want to explore as the focus.

These unpaid projects or workshops are valuable ways to grow as an artist while creating opportunities for the exchange of ideas and these open forums /performances are often attended by industry professionals.

Search for placements and find out more about work experience and internships.

➤ **Typical employers**

The most common employers of performing arts graduates include:

- local government
- arts organizations
- education institutions
- the National Health Service (NHS)
- leisure companies
- voluntary organizations

Short-term or freelance contracts, moving between different fields, generating opportunities through networking, attending auditions, collaborating with other artists and putting on your own shows are all part of a performer's lifestyle.

Performing arts is about how you present yourself. It's important to network at every opportunity and keep your finger on the pulse of the industry. There may be an opportunity for employment in the most unusual places, and by keeping open-minded you will be able to make the most of your individual talents.

➤ **Skills for you.**

The skills you gain while studying a Master of Performing Arts degree are valued by all types of employers, for example:

- confidence
- self-presentation
- teamwork and collaboration
- time management and organizational skills
- self-awareness
- self-discipline
- an open mind and the ability to move beyond boundaries and experiment with different ideas
- communication skills
- analytical, critical and research skills
- the ability to cope-up with criticism and learn from it
- Stamina.

➤ **Further study**

If you want to specialize further, learn additional performance skills or do academic research into an aspect of your subject that interests you. Alternatively, you may take a vocational course, such as a diploma in arts administration or a teaching certificate, which will open alternative areas of employment.

Continuing your education while taking the first steps to becoming established that is the transition

from student to professional performer. It also means that the opportunity to take part in student performances and festivals is still open - many directors, actors and technicians have started their careers through this route.

For more information on further study and to find a course that interests you, see Masters Degrees and search post graduate courses in performing arts.

Master of Performing Arts in Dance (Kathak)

MPA – II Semester – III (CBCS Syllabus)

Part: B Theory Paper – I

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T301	DSC – I : भारतीय शास्त्रीय नृत्याचा शैक्षणिक विकास व त्याचे विविध पैलू	36
युनिट -१	रंगमंचीय अध्ययन - भरतमुनींनी नाट्यशास्त्राच्या ग्रंथात रंगमंच स्वरूपाची केलेली विस्तृत चर्चा. अ) १. विकृष्ट किंवा आयातकार नाट्यगृह २. चतुरस्त्र नाट्यगृह ३. चस्त्र नाट्यगृह ब) नाट्योत्पत्ती, प्रयोग, प्रयोजन व प्रसंग क) भारतीय शास्त्रीय नृत्याच्या संदर्भात आधुनिक रंगमंच, ध्वनी, प्रकाशयोजना आणि नेपथ्य	१६
युनिट -२	अभिनय दर्पण ग्रंथाचा अभ्यास व अध्ययन १. सभा लक्षण, नाट्यकर्म, पात्रलक्षण २. अभिनय - आंगीक, वाचीक, आहार्य व सात्विक ३. हस्तमुद्रा ४. दृष्टीभेद, ग्रीवाभेद, भ्रुकुटी भेद	१६
युनिट -३	नाट्यशास्त्र ग्रंथाचा सखोल अभ्यास अ) अध्ययन – १) दर्शनविधी २) ग्रीवाभेद ३) भ्रुकुटी भेद ४) भ्रमरीभेद ५) वक्षस्थळ ६) हस्तमुद्रा ७) कटीभेद ८) पादभेद ब) नाट्यशास्त्रात करण स्पष्ट करा, पहिल्या १० करणांची अंगहार मातृका सहिता सखोल माहिती द्यावी क) नाट्यशास्त्राच्या व्याख्याकारांचे अध्ययन (कोणतेही दोन)	१६
युनिट -४	ताल १. तालाचे दहा प्राण २. चर्म, तंतू, घन, सुधिर वाद्यांचा अभ्यास ३. आड, कुआड, लयी ची माहिती सोदाहरण स्पष्ट करा. ४. प्राचीन, अप्राचीन तालांच्या तसेच वाद्यांची माहिती	१६
युनिट -५	वरील अभ्यासक्रमावर आधारीत वस्तुनिष्ठ प्रश्न.	१६
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

१. भारतीय ललित कलेमधील नटराज शिल्पाची प्राचीनता मूर्तीच्या विविध अर्धभागव छटांची चिकित्सा व अर्थघटन करतील.
२. भारतीय शास्त्रीय नृत्याचे प्रकार आणि विविध काळातील नृत्यांचा बदलता प्रवास, सादरीकरणाची पद्धती तसेच अभ्यासासोबत नृत्यांचे तंत्र, विविध हस्तमुद्रांचा अर्थघटन विद्यार्थी करतील.
३. नृत्य व नाट्यशास्त्रातील वाडःमयीन ग्रंथाचा तुलनात्मक अभ्यासातून व विविध टिकाकारांच्या व्याख्यातून तत्कालीन कला संस्कृतीच्या शैलीनुसार प्रात्यक्षिके करतील व आपली क्षमता तपास करतील.
४. भारतातील प्राचिन मंदीरावरील नृत्य शिल्पांचे अध्ययन नाट्यशास्त्राच्या भावमुद्रांचे विश्लेषण त्या भावमुद्रांचा आपल्या कलाकृतीतील सादरीकरणात समावेश करतील.
५. सांस्कृतिक पृष्ठभूमी, प्रादेशिक कला व कलावंतांच्या परिचयातून विदर्भाचा सांस्कृतिक इतिहास जाणतील.

MPA-II Dance Semester – III Theory Paper – II

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T302	DSC – II : कथक नृत्यातील सौंदर्यशास्त्र व प्रस्तुतीकरण	36
युनिट -१	१. नृत्य शब्दाची उत्पत्ती २. कथक शब्दाची व्युत्पत्ती, इतिहास आणि प्राचीन काळातील स्वरूप ३. कथक नृत्याची मंदिर व दरबार परंपरा	१६
युनिट -२	१. कथक नृत्याच्या घराण्यांचा अभ्यास : जयपूर घराणा, लघनऊ घराणा, बनारस आणि रायगड घराणा (उगम, परंपरा, वंशवेल, वैशिष्ट्य, प्रसिद्ध कलाकार २. विविध घराण्यांचा तुलनात्मक अभ्यास, विशेषतांसह ३. कथक नृत्याची गुरु परंपरा आणि वर्तमान स्थिती	१६
युनिट -३	१. तुमरी - उत्पत्ती विकास आणि स्वरूप २. कथक नृत्याच्या भावप्रदर्शनमध्ये तुमरीचे स्थान व स्वरूप ३. कजरी, पैती आणि होरी या उपशास्त्रीय गान प्रकाराचे कथक नृत्यातील महत्त्व	१६
युनिट -४	ताल – लिपिबद्ध करणे. ताल धमार (१४ मात्रा), वसंत (९ मात्रा), रुद्र (११ मात्रा), अष्टमंगल (२२ मात्रा) या तालांच्या पटी (एकपट, दुप्पट, तिप्पट, चौपट, आठपट) तोडे, तुकडे, परण चक्रदार तोडे, चक्रदार परण, कवित्त लिपिबद्ध करणे.	१६
युनिट -५	खालील विविध शब्दांच्या व्याख्या उदाहरणसह लिहिणे. काल, मार्ग, क्रिश्य, अंग, ग्रह. जाती, कला, लय, यती प्रस्तर, उश्प, तिरप, सुलप, जमनका, पोहपाजुरी, उरमशी, उगटन, धुरन, नुरन.....	१६
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

१. कथक व नटवरी नृत्याचे ऐतिहासिक संदर्भ, उगम आणि विकासाची कथा सांगू शकतील.
२. कथक नृत्यातील विविध घराण्यांच्या कलावंतांचा जीवन परिचय व घराण्यांचे नृत्यशैलींच गंभीर विश्लेषण करतील.
३. ततकार, लग्गी, लडी, बोलबांट, लयबाट, रेला पलटा, मुखडा, उठाण, तिहाई, चक्रदार पिमलु, हस्तक, निकास इत्यादी
४. कथक नृत्यात श्लोक वंदना, थाट, उठाण, आमद तसेच अभ्यासक्रमातील ताल - रुपक, धमार, झपताल, एकताल, छोटी सवारी इ. लिपिबद्ध करतील.
५. कृष्णजन्म, माखनचोरी, कालिया मर्दन इत्यादी कथांचे सादरीकरणाच्या अनुषंगाने लेखन तसेच विविध पात्रांचा अभ्यास व त्यानुसार हस्त-मुद्रांचा प्रयोग करतील.

MPA-II Dance Semester – III Theory Paper – III

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T303	DSC – III : कथक नृत्याचे रंगमंचीय व्यवस्थापन	30
युनिट -१	१. रंगभूषा इतिहास व शैली २. नृत्य व नृत्यनाट्यात रंगभूषेची आवश्यकता व महत्व स्पष्ट करणे. ३. ग्रीनरुम, अर्थात मेकअप रुमचे महत्व आणि आवश्यकता	१६
युनिट -२	१. रंगमंच रंगभूषेचे घटक, रंगभूषेचे साहित्य आणि त्याचा वापर २. रंगभूषा आणि प्रकाशयोजना ३. संस्कृत नाटकातील रंगभूषेचे महत्व	१६
युनिट -३	१. रंगभूषा आणि वेशभूषेचे भूमिकेशी तारतम्य २. नृत्य-नाट्य कथानकाच्या अनुषंगाने रंगभूषा, वेशभूषा ३. लोकनृत्यातील रंगभूषा व वेशभूषा (प्रादेशिक लोकनृत्य)	१६
युनिट -४	१. रंगमंचाचे भाग व त्याचे नृत्याभिनय व नृत्य नाट्यासाठी महत्व २. रंगमंचाचे घटक-मुख्य पडदा, मागचा पडदा, गगनिका, विंग, झालरी, चौळी (लेवल), मोढे (स्टुल) व पाय-या (स्टेप्स)	१६
युनिट -५	१. भारतीय वेशभूषेचा इतिहास – पौराणिक, ऐतिहासिक काळातील वेशभूषा २. नृत्य सादरीकरण ३. नेपथ्याचे घटक आणि महत्व (रंग, रेषा, पोत, आकारमान, घनता)	१६
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

१. रंगमंच तंत्रज्ञ कलावंताद्वारे दृश्यबंध, वेशभूषा, प्रकाश योजना आणि पार्श्वसंगीत क्षेत्रात वापरले जाणारे तंत्र विद्यार्थ्यांना शिकवून त्यांचे कौशल्य विकसित होईल.
२. मेकअप टुल आणि मेकअप साहित्य विद्यार्थी ओळखतील आणि आवश्यकतेनुसार त्याचा उपयोग करू शकतील.
३. चेह-याचे शरीरशास्त्र आणि सौंदर्य प्रसाधनांच्या रासायनिक घटकांचे मूलभूत ज्ञान विकसित करतील.
४. विद्यार्थ्यांना मेकअप शब्दावली आणि त्या वस्तुंचा उपयोग समजेल.
५. रंगमंच आणि चित्रपटासाठी आवश्यक मेकअप पद्धती आणि वस्तुंबद्दल माहिती होईल.

MPA-II Dance Semester – III Theory Paper – IV

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T304	DSC – IV : कथक नृत्याचे संगीत व वाद्यतंत्र	30
युनिट -१	१. भारतीय शास्त्रीय नृत्यामध्ये उपयुक्त विविध शास्त्रीय संगीत शैलीचे अध्ययन २. कर्नाटकी व हिंदुस्थानी संगीताचे तुलनात्मक अध्ययन	१६
युनिट -२	१. कथक नृत्याच्या साथ संगीत उपयुक्त ताल वाद्यांची माहिती व महत्व २. कथक नृत्यात पखवाज आणि तबला या ताल वाद्यांचे प्रायोगिक महत्व	१६
युनिट -३	कथक नृत्याच्या साथ संगीत उपयुक्त स्वर वाद्यांचे प्रकार व महत्व	१६
युनिट -४	खालील शब्दांच्या व्याख्या लिहा थाट, लक्षण गीत, स्थायी, अंतरा, ठेका, उठान, गत, तराना, सरगम, अलंकार इ.	१६
युनिट -५	कथक नृत्यात साथ-संगत करणा-या ताल वादकांची जीवनी. १) पंडीत किशन महाराज २) पंडीत सुरेश तळवळकर ३) उस्ताद अल्लारखा	१६
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

१. भारतीय शास्त्रीय संगीताचा इतिहास, उगम आणि विकास विद्यार्थ्यांना कळेल.
२. भारतीय शास्त्रीय संगीतातील संगीत शास्त्रोक्त शब्दावली व त्याच्या विविध व्याख्या विद्यार्थ्यांना कळतील.
३. विद्यार्थ्यांना भारतीय शास्त्रीय संगीतातील राग निर्मिती व त्याचे प्रकार व इतर महत्वाच्या संज्ञा कळतील.
४. भारतीय चर्मवाद्य व स्वरवाद्यांच्या उत्पत्तीचा अभ्यास व ओळख होईल.
५. कथक नृत्यात साथसंगत करणा-या प्रसिद्ध कलावंतांच्या कार्याची ओळख होईल.

MPA-II Dance Semester – III PRACTICAL – I

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P305	DSC – V : नृत्याचे क्रियात्मक शास्त्र व प्रयोग	18
१	१. श्री गणेश वंदना, सरस्वती वंदना, श्रीकृष्ण स्तुती, शिववंदना २. वरीलपैकी कोणत्याही दोन रचना (तालबद्ध आणि आलापयुक्त आवश्यक) वर सादरीकरण ३. खालील तालांमध्ये विशेष तयारीसह सादरीकरण ४. ताल – धमार (१४ मात्रा), बसंत (९ मात्रा), रुद्र (११ मात्रा), अष्टमंगल (२२ मात्रा) (कोणतेही दोन)	१०
२	१. गतभाव- पारंपारीक, आधुनिक किंवा परिक्षकांनी दिलेल्या विषयांवर आधारीत गतभाव- सीता स्वयंवर, गंगावतरण, समाज प्रबोधनात्मक विषय - उदा. हुंडाबळी, परंपरागत नायीकांवर आधुनिक पद्धतीने परीक्षार्थीच्या स्वकल्पनेने अभिव्यक्ती २. मुग्धा, मध्या, प्रौढा (प्रगल्भा) ३. दुमरीवर भावाभिव्यक्ती	१०
३	सरगम, तराना, त्रिवट, त्रिताल/एकताल/रूपक वर आधारीत (कोणतेही दोन)	१०
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

MPA-II Dance Semester – III PRACTICAL – II

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P306	DSC – VI : क्रियात्मक- रंगमंच प्रस्तुती	18
१	ताल धमार (१४ मात्रा), वसंत (९ मात्रा), रुद्र (११ मात्रा), अष्टमंगल (२२ मात्रा) यापैकी कोणत्याही दोन तालांमध्ये विशेष तयारीसह प्रस्तुती	१०
२	तुमरी उपशास्त्रीय गान प्रकारावर भाव प्रदर्शन, चैती व होरी पैकी एका उपशास्त्रीय गान प्रकारावर भाव प्रस्तुती	१०
३	ततकार मध्ये यतींचे प्रस्तुतीकरण व गतनिकास मधील विशेषता (सिद्धी, घुंगट, नाव, रुखसार)	१०

MPA-II Dance Semester – III PRACTICAL – III

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P307	DSC – VII :- कथक नृत्याचा आहार्य अभिनय	18
१	वेशभूषेवर प्रोजेक्ट वही तयार करा	१०
२	नृत्य नाटकेच्या अनुषंगाने रंगभूषेचे कार्य स्पष्ट करा	१०
३	रंगभूषा तंत्र, रंगभूषेचे घटक, प्रकार, वस्तुंची नावे व महत्व स्पष्ट करा	१०

MPA-II Dance Semester – III PRACTICAL – IV

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P308	DSC – VIII : संगीत व ताल वाद्यांचे प्रात्यक्षिक	18
१	हिंदुस्थानी संगीतातील एखाद्या आवडीच्या रागातील बंदीश तयार करणे	१०
२	संवादीनीवर एखादा नगमा वाजवणे (ताल, त्रिताल, झपताल)	१०
३	कोणतेही पाच स्वर वाद्य व पाच ताल वाद्यांची नावे सांगणे	१०

MPA-II Dance Semester – IV

Theory Paper – I

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T401	DSC – I : कथक नृत्यातील सौंदर्यशास्त्र व प्रस्तुतीकरण	36
युनिट -१	१. खालील कोणत्याही दोन विषयांवर निबंध लिहा (२५० ते ४०० शब्द) २. नृत्य व अन्य ललित कला ३. कथक नृत्याचे समाज प्रबोधनासाठी महत्व ४. कथक नृत्य तथा रास नृत्य ५. कथक नृत्यात लयकारी	१६
युनिट -२	१. भाव व रस यांचा संबंध २. भाव, विभाव, अनुभव आणि सात्विक भाव यांचे कथक नृत्यातील प्रायोगिक ज्ञान ३. कथक नृत्यामध्ये वस्तुक्रमाची विशेषता व त्रुटी	१६
युनिट -३	६. कथक नृत्यातील पदतचे महत्व ७. मत्तताल १८ मात्रा, लक्ष्मी ताल २१ मात्रा ८. रुपक ७ मात्रा, एकताल १२ मात्रा लिपीबद्ध करणे ९. तोडे, तुकडे, चक्रदार तोडे, परण, तिहाई, कवित्त आणि एकपट, दुपट, तिपट आणि चौपट वरील तालांमध्ये लिपिबद्ध करणे.	१६
युनिट -४	व्याख्या – मानवी, गजगामिनी, तुरंगिनी, मृगी, सर्प गती, मंडूर गती अर्थभाव, नृत्यभाव, गतअर्थभाव, समभाव	१६
युनिट -५	जीवनी - संत सुरदास, संत मिराबाई, जयदेव, कबिर	१६
	अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण	
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

- कथक नृत्यातील सौंदर्य मिमांसा करून शास्त्रीय सिद्धांत व नियमानुसार विविध घराण्यांच्या सादरीकरणाचा तुलनात्मक अभ्यास करू शकतील.
- कथक नृत्य आणि इतर शास्त्रीय नृत्यांचे साम्यभेद लक्षात घेऊन त्याचे वेगळेपण, परंपरा व स्वरूप स्पष्ट होईल.
- कथक नृत्याचे महत्वपूर्ण पारिभाषिक शब्दांचा प्रयोग नृत्य सादरीकरणात करतील.
- कथक भाव प्रदर्शनाचे प्रकार कळतील. जसे नयन भाव, बोल भाव, अर्थ भाव, सभा भाव, नृत्य भाव गत भाव, अर्थभाव, अंगभाव इ.

MPA-II Dance Semester – IV Theory Paper – II

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T402	DSC – II : भारतीय शास्त्रीय नृत्याचा शैक्षणिक विकास व त्याचे विविध पैलू	36
युनिट -१	१. भारतातील विविध प्रांतातील लोकनृत्य व त्यांची माहिती २. महाराष्ट्र, गुजरात, पंजाब ३. नृत्य न भारतीय संस्कृती यांचा परस्पर संबंध	१६
युनिट -२	१. एकादश नाट्य संग्रहाचा अभ्यास २. प्राचीन व मध्यकालीन नृत्य ग्रंथांची माहिती अभिनय दर्पण, संगीत रत्नाकर, नृत्यरत्नावली	१६
युनिट -३	१. भारतीय नृत्यनाटिकांचा उगम, इतिहास आणि विकास २. आधुनिक नृत्य व उदय शंकर यांच्या नृत्य शैलीची माहिती	१६
युनिट -४	१. नवरस संकल्पना स्पष्ट करा २. स्थायी भाव, विभाव, अनुभाव, व्यभिचारी भाव व संचारी भाव	१६
युनिट -५	१. व्यक्तिमत्त्व विकासात शास्त्रीय नृत्याचे महत्व २. शारिरीक, मानसिक, बौद्धिक, अध्यात्मिक	१६
	अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण	
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

- विद्यार्थी भारतातील विविध प्रांतातील संस्कृती, लोकनृत्य, लोकगीत व लोकसंगीत याबद्दल ज्ञान प्राप्त करतील.
- नाट्यशास्त्रीय ग्रंथाचा तुलनात्मक अभ्यास व त्याचे महत्त्व जाणून घेतील.
- भारतातील अन्य नृत्य शैलींची माहिती मिळवतील.
- अभिनयात उपयुक्त नऊ रसांचे ज्ञान प्राप्त करतील.
- शास्त्रीय नृत्याद्वारे शारिरीक, बौद्धिक, मानसिक व आध्यात्मिक विकास तंत्राचे ज्ञान प्राप्त करतील.

MPA-II Dance Semester – IV Theory Paper – III

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T403	DSC – III : कथक नृत्याचे रंगमंचीय व्यवस्थापन	30
युनिट -१	नेपथ्य - मंचसज्जा, अभिनय श्रेत्र, रंगमंचाचे घटक, भौगोलीक घटक	१६
युनिट -२	प्रकाश योजना- रंग सिद्धांत, रंगत भाव, महत्त्व आणि कार्य	१६
युनिट -३	वेशभुषा व रंगभुषा - इतिहास, महत्त्व कार्य व उपयोगिता	१६
युनिट -४	संगीत/पार्श्वसंगीत/पार्श्वध्वनी/भाव आणि रागाचे महत्त्व	१६
युनिट -५	तांत्रिक उपकरणांचे संचालन/कार्यान्वयन	१६
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

- रंगमंचाचे घटक व रंगमंच व्यवस्थापन यांचे ज्ञान प्राप्त करतील.
- प्रकाश योजनेचे तंत्र व नियोजन आणि महत्त्व व कार्य याचे ज्ञान संपादन करतील.
- तांत्रिक उपकरणांची हाताळणी करतील.
- पार्श्वसंगीत, ध्वनीमुद्रण करण्याचे तंत्र अवगत करतील.

MPA-II Dance Semester – IV Theory Paper – IV

(Theory – 80 marks, Internal – 20 marks)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – T404	DSC – IV : कथक नृत्यातील संगीत आणि वाद्य यंत्र	30
युनिट -१	१.शास्त्रीय संगीतातील बंदिशीमधील काव्य व गायन शैलीचा इतिहास २.बंदिशी मधील काव्य सौंदर्य शब्द रचना व रसभाव	१६
युनिट -२	शास्त्रीय संगीतातील खालील रागांची माहिती द्या. १)काफी २) देश ३) तिलक कामोद	१६
युनिट -३	खालील तालांची संपूर्ण माहिती व विविध लयकारी लिपीबद्ध करणे ताल त्रिताल, झपताल, आडाचौताल, तिलवाडा	१६
युनिट -४	होरी, ठुमरी वंदना, भजन इत्यादी गीत प्रकारात भाव प्रस्तुती मधील महत्त्व	१६
युनिट -५	आधुनिक ध्वनीमुद्रणाचे प्रकार व उपकरणांबद्दल माहिती	१६
अंतर्गत मुल्यमापन – २० गुण		
असाईनमेंट		१०
घटक चाचणी		१०

Cos:

- भारतीय शास्त्रीय संगीतातील बंदिशीचे ज्ञान अवगत करतील.
- विविध तालांची माहिती प्राप्त करतील.
- विविध रागांची माहिती प्राप्त करतील.
- विविध प्रकाराचे सुगम संगीत व वाद्ययंत्राचे ज्ञान प्राप्त करतील.

MPA-II Dance Semester – IV PRACTICAL – I

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P405	DSC – V : कथक नृत्यातील प्रस्तुतीकरणाचे सौंदर्य	18
१	मत्तताल १८ मात्रा, लक्ष्मी ताल २१ मात्रा, रुपक ७ मात्रा, एकताल १२ मात्रा यापैकी दोन परंपरागत प्रस्तुतीकरण	१०
२	नवरसांचे प्रस्तुतीकरण (गतभाव किंवा कविते द्वारे)	१०
३	गतीभेदांचे प्रकार ती द्वारे सादर करणे	१०

MPA-II Dance Semester – IV PRACTICAL – II

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P406	DSC – VI :- नृत्य नाट्यांची संरचना	18
१	कोणत्याही एका विषयात नृत्य नाटिकांची संरचना (१० मिनिटे)	१५
२.	आधुनिक विषयावर आधारीत संरचनेवर नृत्यप्रस्तुती किंवा कोरीओग्राफी, ध्वनी संयोजन	१५

MPA-II Dance Semester – IV PRACTICAL – III

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P407	DSC – VII : नृत्य संरचनेचे आधार	18
१	तांत्रिक उपकरणांची प्रत्यक्ष हाताळणी	१०
२	रंगसिद्धांता विषयक पीपीटी तयार करून त्याचे सादरीकरण	१०
३	क्यु शिट तयार करणे (संगीत, नेपथ्य, प्रकाश योजना)	१०

MPA-II Dance Semester – IV PRACTICAL – IV

Internal Marks – 20 External Marks – Viva & Presentation -30 (10+20)

Course/Subject Code	Title of Course/Subject	Periods Per week
MPADK – P408	DSC – VIII : संगीत वाद्ययंत्रांचा परिचय	18
१	श्लोक, वंदना व भजन, छोटा ख्याल या प्रकारांचे गायन व वाद्यांची ओळख	१५
२.	सुगम संगीतातील कोणताही एक गाण प्रकार सादर करतील	१५

संदर्भ सूची

अ.क्र. पुस्तकाचे नांव

१. अभिनय दर्पण
२. भरतमूनीचे नाट्यशास्त्र
३. कथक नृत्य शिक्षा भाग -१ व २
४. कथक नृत्य
५. कथक दर्पण
६. थक ज्ञानेश्वरी
७. कथक कौमुदी
८. नृत्य सौरभ
९. विदर्भातील प्राचीन मंदीरावरील नृत्य शिल्प
१०. भरत और भारतीय नाट्यकला
११. भारतीय रंगमंच
१२. हिंदुस्थानी संगीत पद्धती
१३. प्राचीन भारताचा सांस्कृतिक इतिहास

लेखकाचे नांव

१. डॉ. पु.रु. दाधीच
- गोदावरी केतकर
३. डॉ. पु.रु. दाधीच
४. पं. लक्ष्मीनारायण गर्ग
५. पं. तिरथराम आझाद
६. पं. तिरथराम आझाद
७. मंजिरी देव
८. मंजिरी देव
९. डॉ. मोहन बोडे
१०. डॉ. सुरेंद्रनाथ दिक्षीत, नरेंद्र प्रकाशन जैन, दिल्ली
११. आद्य रंगाचार्य
१२. पं. विष्णू शर्मा
१३. पी.जी. जोशी